

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΓΝΩΜΗ

επί της πρότασης Κανονισμού

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, COM(2025) 101 final, της 11ης Μαρτίου 2025, σχετικά με τη θέσπιση κοινού συστήματος για την επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και την κατάργηση της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της Οδηγίας 2001/40/ΕΚ του Συμβουλίου και της απόφασης 2004/191/ΕΚ του Συμβουλίου

[άρθρο 41B ΚτΒ, αρχές επικουρικότητας και αναλογικότητας]

Τα μέλη της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, σε συνέχεια κοινής συνεδρίασης (15.05.2025)

Έχοντας υπόψη:

- Το άρθρο 79 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ),

- Το νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο και μάλιστα τους Κανονισμούς (ΕΕ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, α) 2024/1347, «σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», β) 2024/1348, «για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ», γ)

2024/1349, «για τη θέσπιση διαδικασίας επιστροφής στα σύνορα και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1148», δ) 2024/1350, «για τη θέσπιση Πλαισίου της Ένωσης για την Επανεγκατάσταση και την Εισδοχή για Ανθρωπιστικούς Λόγους και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1147» ε) 2024/1351, «για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1147 και (ΕΕ) 2021/1060 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013», στ) 2024/1352, «για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2019/816 και (ΕΕ) 2019/818 για τον σκοπό της θέσπισης ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα», ζ) 2024/1356, «για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817», η) 2024/1358, «σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή βιομετρικών δεδομένων, προκειμένου να εφαρμόζονται αποτελεσματικά οι Κανονισμοί (ΕΕ) 2024/1351 και (ΕΕ) 2024/1350 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και η οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου και να ταυτοποιούνται οι παρανόμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών και οι ανιθαγενείς, και σχετικά με αιτήσεις αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπαϊκή Αρχή για την προστασία των δεδομένων, την τροποποίηση των Κανονισμών (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», θ) 2024/1359, «για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1147», καθώς και την ι) Οδηγία (ΕΕ) 2024/1346 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, «σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία»,

- την πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου COM(2025) 259 final, της 20^{ης} Μαΐου 2025, «για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348, σχετικά με την εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας»»,

- Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 9^{ης} Φεβρουαρίου 2023, (EUCO 1/23) και της 17^{ης} Οκτωβρίου 2024 (EUCO 25/24),

- Το 26010/14-05.2025 έγγραφο απόψεων του Αυτοτελούς Τμήματος Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων του Υπουργείου Δικαιοσύνης,

- Το 4866/6/73/23-05-2025 έγγραφο απόψεων του Γραφείου Νομικών & Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Υπηρεσίας Συντονισμού του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη,

- Το από 94859/26-05-2025 έγγραφο απόψεων του Γραφείου Νομικών & Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Υπηρεσίας Συντονισμού του Υπουργείου Μετανάστευσης & Ασύλου.

Υιοθετούν με διευρυμένη πλειοψηφία την ακόλουθη Γνώμη:

Εκτιμώντας:

- Ότι η αξιοπιστία της ενωσιακής πολιτικής για το Άσυλο και τη Μετανάστευση συνδέεται άρρηκτα με ένα ενιαίο πλαίσιο ταχείας και αποτελεσματικής ρύθμισης της επιστροφής και επανεισδοχής των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παρανόμως στο έδαφος της ΕΕ και ότι η παραμονή τους, χωρίς σχετικό δικαίωμα, απαξιώνει το ισχύον σύστημα, ενωσιακό και διεθνές, υπονομεύει τη νόμιμη μετανάστευση και ενθαρρύνει την παράνομη, και εκθέτει τους παρανόμως διαμένοντες σε επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης και εγκληματικά δίκτυα.

- Ότι το ισχύον ετερόκλητο καθεστώς των διαφορετικών εθνικών συστημάτων επιστροφών επιτρέπει την καταστρατήγηση των σχετικών κανόνων, μέσω των μετακινήσεων των υπηκόων τρίτων χωρών που δεν έχουν δικαίωμα παραμονής, από ένα κράτος μέλος σε άλλο, και των συναφών επανεκκινήσεων εθνικών διαδικασιών χορήγησης ασύλου.

- Ότι η συνεκτική προσέγγιση του μεταναστευτικού φαινομένου πρέπει να αφορά κοινό, ενωσιακό, μηχανισμό επιστροφών, στο πνεύμα του νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, καθώς και της αρχής της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών.

- Ότι η εφαρμογή ενιαίου συστήματος επιστροφών, αλλά και η διαφύλαξη ενωσιακού χώρου ελεύθερης κυκλοφορίας χωρίς εσωτερικά σύνορα, προϋποθέτουν διασφάλιση της συνεργασίας των υπηκόων τρίτων χωρών με τις αρμόδιες αρχές, μέσω συνδυασμού υποχρεώσεων, κινήτρων και

συνεπειών σε περίπτωση άρνησης συμμετοχής στη διαδικασία επιστροφής.

- Ότι η επιστροφή παρανόμως διαμενόντων συνδέεται άμεσα με την επανεισδοχή τους στις χώρες καταγωγής τους ή σε τρίτη χώρα, π.χ., τη χώρα διέλευσής τους στη διαδρομή προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, βάσει σχετικών συμφωνιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ασφαλείς τρίτες χώρες, οι οποίες τηρούν τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αρχές του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη επαναπροώθησης.

- Ότι ένα αποτελεσματικό σύστημα επιστροφών συνιστά, σε συνδυασμό με τη ρύθμιση της νόμιμης μετανάστευσης, ισχυρό μήνυμα προς τους διακινητές μεταναστών.

- Ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να παρέχει επαρκή χρηματοδοτική και επιχειρησιακή υποστήριξη, κατά την εφαρμογή του συστήματος επιστροφών από τα κράτη μέλη, μέσω, π.χ., του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, καθώς και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, αντιστοίχως.

Θεωρούν:

- Ότι η προτεινόμενη «ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής», ως υποχρεωτική αναγνώριση, από το κράτος μέλος εντοπισμού παρανόμως διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας, απόφασης επιστροφής που έχει εκδοθεί από αρμόδια αρχή άλλου κράτους μέλους, ενισχύει την αποτελεσματικότητα της πολιτικής για το άσυλο, τη μετανάστευση, την εν γένει διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, και συνάδει προς την αρχή της επικουρικότητας.

- Ότι η εκτέλεση των εθνικών αποφάσεων επιστροφής προϋποθέτει τη συνεργασία τρίτων χωρών, και μάλιστα σχετικές, αμοιβαία επωφελείς, συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της με

ασφαλείς τρίτες χώρες, που συμπεριλαμβάνουν στενή συνεργασία ως προς την επιστροφή, επανεισδοχή και επανένταξη, στο πλαίσιο της ενωσιακής και εθνικής διπλωματίας και διαπραγματευτικής ισχύος, και ότι οι εν λόγω συνεργασίες, στο επίκεντρο του νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, μπορούν να περιλαμβάνουν και τη δημιουργία «κέντρων επιστροφής», εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε καμία δε περίπτωση δεν αφορούν ασυνόδευτους ανηλίκους ή οικογένειες με ανηλίκους.

- Ότι η επιστροφή παρανόμως διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας τελεί υπό σαφείς εγγυήσεις σεβασμού θεμελιωδών δικαιωμάτων των επιστρεφόντων, όπως η πλήρης ενημέρωση για τη διαδικασία και τις έννομες συνέπειές της, η δικαστική προστασία, προσωρινή και οριστική, η απαγόρευση επαναπροώθησης, η δέουσα μέριμνα για τα ευάλωτα πρόσωπα, όπως οι ασθενείς ή οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, αλλά και η διασφάλιση του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού.

- Ότι η κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας πρέπει να συνδέεται με ενιαία διαδικασία επιστροφής και να επιβάλλεται για συγκεκριμένους λόγους, όπως η παρεμπόδιση της διαδικασίας, ο κίνδυνος διαφυγής, η απειλή για τη δημόσια ασφάλεια, να περιορίζεται δε στο απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα, με πρόβλεψη εναλλακτικών μέτρων.

- Ότι η απομάκρυνση επιστρέφοντος που αρνείται να συνεργασθεί με τις αρχές στο πλαίσιο οικειοθελούς επιστροφής ή συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια, πρέπει να παρακολουθείται από ανεξάρτητο εθνικό μηχανισμό ως προς τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του απομακρυνομένου.

- Ότι ένα λειτουργικό σύστημα επιστροφής των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παρανόμως στην ΕΕ πρέπει να συμπληρώνεται από επιπλέον νομοθετικές πρωτοβουλίες της Ένωσης που αφορούν την ενίσχυση των νόμιμων οδών μετανάστευσης, ώστε να αποτρέπεται η παράνομη μετανάστευση που εκτρέφει την αδήλωτη εργασία και τον αθέμιτο ανταγωνισμό, και να ενισχύεται η προσέλκυση υπηκόων τρίτων χωρών με προσόντα και δεξιότητες που έχουν ανάγκη τα κράτη μέλη της Ένωσης.

Απευθύνουν στους Προέδρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής την παρούσα γνώμη.

Καλούν την Κυβέρνηση να προωθήσει τις ως άνω θέσεις στις υπό εξέλιξη διαπραγματεύσεις, στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.